

Muudatusettepanekud täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 927 SE kohta

Riigikogu menetluses on täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 927 SE, mida Justiits- ja Digiministeerium palub muuta järgmiselt.

1. Teha eelnõu §-s 1 (täitemenetluse seadustiku (TMS) muutmine) järgmised muudatused:

1.1 jätta välja eelnõu § 1 punkt 1.

Väljajätav tekst:

„1) paragrahvi 16 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui võlgniku surmast on möödunud kuus kuud ja pärimismenetlust ei ole selle aja jooksul algatatud, teavitab kohtutäitur sellest sissenõudjat, kellel on õigus kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist teatada kohtutäiturile kirjalikus vormis täitemenetluse lõpetamise või selle jätkamise soovist või pärimismenetluse algatamisest.“;“;

1.2 muuta eelnõu § 1 punkt 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„2) paragrahvi 16 täiendatakse lõigetega 3–5 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui võlgniku surmast on möödunud kuus kuud ja pärimismenetlust ei ole selle aja jooksul algatatud, teavitab kohtutäitur sellest sissenõudjat, kellel on õigus kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist teatada kohtutäiturile kirjalikus vormis täitemenetluse lõpetamise või selle jätkamise soovist või pärimismenetluse algatamisest.

(4) Kui sissenõudja teatab käesoleva paragrahvi lõike 3 kohaselt oma soovist täitemenetlus lõpetada, on kohtutäituril õigus lõpetada täitemenetlus kas tervikuna või osaliselt sissenõudja nõude osas ja jätkata täitemenetlust täitekulude osas.

(5) Kui sissenõudja ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tähtaja jooksul teatanud oma soovist täitemenetlust lõpetada või jätkata ning pärimismenetlust ei ole algatatud, on kohtutäituril õigus lõpetada täitemenetlus omal algatusel kas tervikuna või osaliselt sissenõudja nõude osas ja jätkata täitemenetlust täitekulude osas.“;“.

Selgitus: õigusselguse huvides ning eelnõus kavandatud muudatuste paremaks toimimiseks on siiski vajalik säilitada TMS § 16 kehtiv lõige 2 senisel kujul. Selleks tuleb muuta eelnõuga lisatavate TMS § 16 uute lõigete numeratsiooni nii, et need lisanduksid olemasoleva lõike 2 järele. Muudatuse tulemusena säilivad § 16 lõiked 1 ja 2 muutmata kujul ning uued lõiked lisanduvad olemasolevale regulatsioonile lõigetena 3–5.

Kehtiva TMS § 16 lõike 2 kohaselt määrab kohus sissenõudja avalduse alusel pärijale ajutise esindaja, kui täitetoiming tuleb teha võlgniku juuresolekul või sellest tuleb talle teatada, kuid pärandit ei ole veel vastu võetud, pärijat ei ole teada või ei ole teada, kas ta pärandi vastu võtab. Ajutist esindajat ei määrata, kui pärandvara valitseb hooldaja või testamenditäitja.

Oluline on säilitada nimetatud menetluslik kord ka kavandatavate muudatuste järel, et tagada pärijate õiguste kaitse ajal, mil nende väljaselgitamine ei ole veel lõpule jõudnud, kuid täitemenetlus pärandvara suhtes jätkub. Sätte eesmärk on tagada, et pärijate puudumine või nende isikute ebaselgus ei takistaks täitemenetluse läbiviimist ega jätaks samal ajal pärijate õigusi kaitseta. Selleks võimaldab regulatsioon määrata pärijale ajutise esindaja, kelle kaudu saab tagada seaduses ettenähtud täitetoimingutest teavitamise ning pärijate menetluslike õiguste teostamise.

See on eriti oluline pärandvara realiseerimisel, näiteks kinnisasja müümisel, kuna sellised toimingud võivad oluliselt mõjutada pärijate varalisi õigusi ja huve. Ajutise esindaja määramise võimalus aitab tagada, et pärijate väljaselgitamise ajal oleks olemas isik, kes saab nende huvides täitemenetluses osaleda ning kasutada seaduses ettenähtud õiguskaitsevahendeid.

Seni kehtinud regulatsiooni säilitamine võimaldab koosmõjus teiste eelnõus kavandatavate TMS § 16 muudatustega tagada täitemenetluse senisest tõhusama jätkamise pärast võlgniku surma. Uus kord aitab vältida täitemenetluse põhjendamatut venimist olukorras, kus pärimismenetlust ei ole algatatud või pärijate väljaselgitamine ei ole veel lõppenud, ning loob paremad eeldused sissenõudja nõude õigeaegseks rahuldamiseks pärandvara arvel. Samal ajal säilib pärijate menetluslike õiguste kaitse ning tagatakse täitemenetluse eesmärgipärane ja ökonoomne läbiviimine.

2. Täiendada eelnõu § 2 (kohtutäituri seaduse (KTS) muutmise) pärast punkti 30 punktiga, muutes vastavalt järgnevate punktide numbraid, järgmises sõnastuses:

„31) paragrahvi 41 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Täitemenetluse lõpetamise korral tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 489¹ lõikes 4 sätestatud alusel maksab võlgnik menetluse põhitasu 40 eurot ja menetluse alustamise tasu.“;

Selgitus: 1. juulil 2027 jõustub tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 489¹ muudatus. Uuesti sõnastatud paragrahvi lõige 4 näeb ette, et kui võlgnik esitab maksekäsule või selle osale vastuväite 30 päeva jooksul maksekäsu alusel algatatud täitemenetlusest teadasaamisest arvates, kaotab maksekäsk kehtivuse ning selle alusel algatatud täitemenetlus lõpetatakse.

Kuna tegemist on täitemenetluse kulude kandmise seisukohalt uue, seni reguleerimata olukorraga, on kohane kehtestada ka asjakohane täitekulude kandmise regulatsioon. Täitekulud jäetakse võlgniku kanda, kuna nende jätmine sissenõudja kanda ei oleks õiglane. Võlgnikul on võimalik esitada nõudele vastuväide juba maksekäsu kiirmenetluses ning vältida sellega maksekäsu sundtäitmisele esitamist enne nõude üle tekkiva õigusliku vaidluse lahendamist. Kui võlgnik seda võimalust ei kasuta, siis on põhjendatud jätta tema kanda ka hilisema vastuväite esitamise tõttu lõpetatava täitemenetlusega kaasnevad kulud.

Võlgniku kanda jäävad täitemenetluse alustamise tasu ning 40 euro suurune kohtutäituri põhitasu. Fikseeritud põhitasu kehtestatakse, lähtudes kohtutäituri lisatasu arvutamisel kohaldatavast tunnitasu määrast. Eeldatavasti ei kaasne kohtutäiturile täitemenetluse lõpetamisega tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 489¹ lõike 4 alusel märkimisväärset töökoormust, kuid menetluse lõpetamiseks vajalike toimingute tegemisele tuleb siiski arvestada kuni ühe tunni ulatuses tööaega.

Pärast täitemenetluse lõpetamist teeb kohtutäitur uue tasuotsuse, millega nõuab võlgnikult tasu uues regulatsioonis sätestatud ulatuses. Vajaduse korral sundtäidetakse tasuotsus samas täitemenetluses pärast menetluse osalist lõpetamist põhinõude suhtes.

3. Täiendada eelnõu paragrahvi 4 järgmises sõnastuses:

„§ 4. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 2 punkt 31 jõustub 2027. aasta 1. juulil.”.

Selgitus: muudatusega KTS-i lisatava § 41 lõike 5 jõustamiseks on vaja ette näha erinorm, mistõttu tuleb sätestada eelnõuga kavandatava § 2 punkti 31 jõustumisaeg samana, mis selles viidataval normil on jõustumisaeg.